

Veel paarden gaan gebukt

ONDER EEN SLECHT PASSEND ZADEL

Nog veel te veel paarden lopen rond met een slecht passend zadel. Dit komt door onwetendheid van de ruiter of soms ook door nonchalance. Het is echter van belang dat je paard zich lekker voelt onder het zadel, anders kan dit leiden tot grote problemen voor zowel mens als dier. CAP ging langs bij Het Waterhof, waar Björn Vileyn en Katrien De Wolf – de eerste officiële Master Saddle Fitting Consultants (MSFC) van België – ons uitlegden hoe je een paard een goed zadel aanmeet en hoe je kunt zien of jouw paard niet letterlijk gebukt gaat onder zijn zadel.

TEKST: DORIEN VAN DIJK • FOTOGRAFIE: KATJA ROLVINK

Björn en Katrien ontmoetten elkaar op een zadelpascursus in Nederland. Al carpoolend ontwikkelden ze het idee om de noodzaak van een goed passend zadel in België beter onder de aandacht te brengen. Björn, van huis uit dressuurruiter en Katrien, die een eigen zadelmakerij heeft, stonden dit voorjaar op de Flanders Horse Expo in Gent, waar er door sommige bezoekers nogal verwonderd werd opgekeken. “Wij zijn geen zadelverkopers. We willen paarden helpen, zadels herstellen en mensen begeleiden bij de aankoop van een zadel. Paard en ruiter moeten allebei pijnvrij door het leven kunnen”, zo stelt Björn. Het probleem bij een slecht passend zadel is, dat de symptomen nogal gevarieerd kunnen zijn. Het paard kan scheef gaan lopen, verzet tonen, de spieren kunnen wegvallen en ook de ruiter kan scheef gaan zitten. En dan zijn er ook paarden genoeg die berusten in hun lot en helemaal geen uiterlijke reactie vertonen. In ernstige gevallen krijgt een paard open wonden van het zadel. In dergelijke gevallen is de oorzaak duidelijk en is de weg naar Björn of Katrien snel gevonden. Ook bij het verlies van haartjes op de rug, het ontstaan van knobbeltjes en het verschuiven van het zadel, kan de link naar een slecht passend

zadel nog wel worden gelegd. Slecht gedrag echter wordt maar zelden in verband gebracht met een slecht passend zadel. “Toch verandert er langzaam wat”, merkt Björn op. “Soms verwijzen veeartsen naar ons door of fysiotherapeuten. Zij zien meestal wel dat er een probleem aan het zadel moet zijn, maar kunnen dit niet oplossen voor de eigenaar. Daarvoor is speciale kennis nodig. Vroeger werden deze mensen teruggestuurd naar de ruiterzaak. Wij hopen dat deze mensen in de toekomst bij ons terecht komen.”

Vragenlijst

Als een zadel moet worden aangeschaft gaan Björn en Katrien stap voor stap te werk. Katrien: “Eerst vraag ik mensen welke discipline ze willen gaan beoefenen. Daarna hoe intensief ze willen gaan rijden. Ook belangrijk is of er meerdere personen op het paard gaan rijden en hoe zwaar zij zijn. Soms ook willen mensen één zadel aanschaffen en dat voor meerdere paarden gebruiken. Als laatste vraag ik wat ze willen uitgeven. Dan kijk ik wat er binnen het budget past en ga ik met verschillende zadels naar het paard. Enkel de zadels die goed op de blote rug van het paard passen, mogen de mensen uitproberen. Of ze het

zadel mooi vinden of niet, interesseert me niet. Ze krijgen een zadel niet mee als het niet goed ligt.”

Wanneer een zadel goed op de blote rug van het paard ligt, wil dit nog niet zeggen dat de ruiter veilig tot aankoop kan overgaan. Een zadel kan zich ineens heel anders gedragen als er een singel aan vast wordt gemaakt. Soms gaat het zadel kiepen bij het aansingelen. Ook wanneer de ruiter in het zadel plaatsneemt moet er kritisch gekeken worden. Blijft het zadel mooi stil liggen of gaat het schuiven. Zit de ruiter er mooi op, met zijn zwaartepunt in het midden? Als dit allemaal klopt worden er stijfbeugels aan het zadel gehangen en mag de ruiter een stukje met het nieuwe zadel rijden om te kijken of het goed voelt. En in dit stadium is het nog altijd opletten. Tijdens het rijden kan een zadel bijvoorbeeld op de schoft zakken.

De ervaring van Björn en Katrien is dat de meeste ruiters het gelukkig erg belangrijk vinden hoe hun paard zich onder het zadel voelt en daarom niet gaan voor wat zij mooi vinden, maar wat voor hun viervoeter het beste aanvoelt.

Beiden adviseren de ruiters het nieuwe zadel nog eens te laten nakijken nadat er zo'n twintig uur op is gezeten of – wanneer

Björn Villey (32) is dressuurruiter en diende na zijn studies een tweejarig leercontract uit bij Jan Dupont. Tegenwoordig lest hij bij Edward Gal. Met dat hij zijn vrouw Ellen, paardenosteopaat en fysiotherapeut van beroep, leerde kennen wakkerde zijn interesse voor de bouw van het paard aan. Hij spitste zich toe op de vraag waarom een paard verkeert kan reageren op hetgeen hem wordt gevraagd. Hij volgde in het Nederlandse Barneveld de Master Saddlefittig-cursus van Gerry van Oossanen.

Katrien de Wolf (40) heeft een eigen zadelmakerij in Haasrode, ze maakt zelf zadels en past zadels aan. Ze volgde de driejarige Syntra-opleiding tot gareelmaker en werkte bij Julien Crassaerts, een man met een levenslange ervaring op het gebied van zadels maken. Hoewel ze ooit afstudeerde als ingenieur-architect bleef ze liever dicht bij de paarden. Toen ze op een stal reed waar veel herstellingen aan zadels moesten gebeuren, kwam ze op het idee de Master Saddlefittig-cursus te volgen in Nederland.

Aan de boom van dit ontklede zadel kun je goed zien dat het te klein is, de houten boom drukt in de schoft.

Björn checkt of het zadel stabiel op de paardenrug ligt.

De ruimte tussen de twee kussens moet minimaal drie vingers breed zijn.

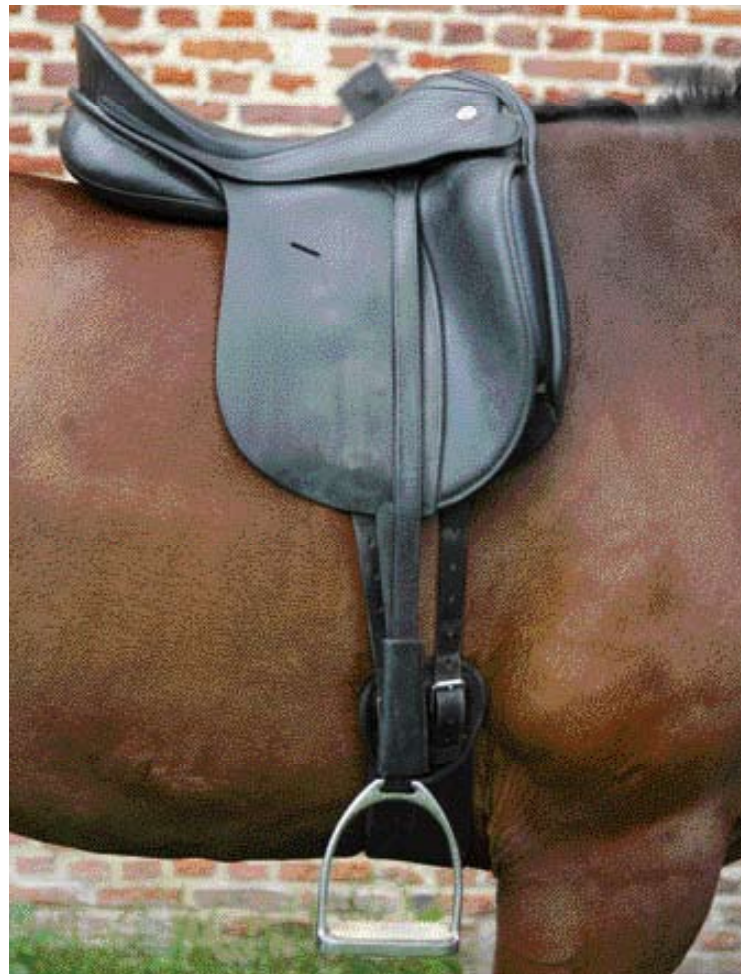
Je moet goed voelen of een zadel mooi aansluit en niet drukt of juist 'brugt'.

Ook moet gekeken worden of het zadel niet over de schoft heenvalt, zoals op deze foto.

Door veelvuldig opvullen is de ruimte tussen de twee kussen bij het oude kussen te nauw geworden. Dit geeft de ruggenwervels onvoldoende bewegingsvrijheid.

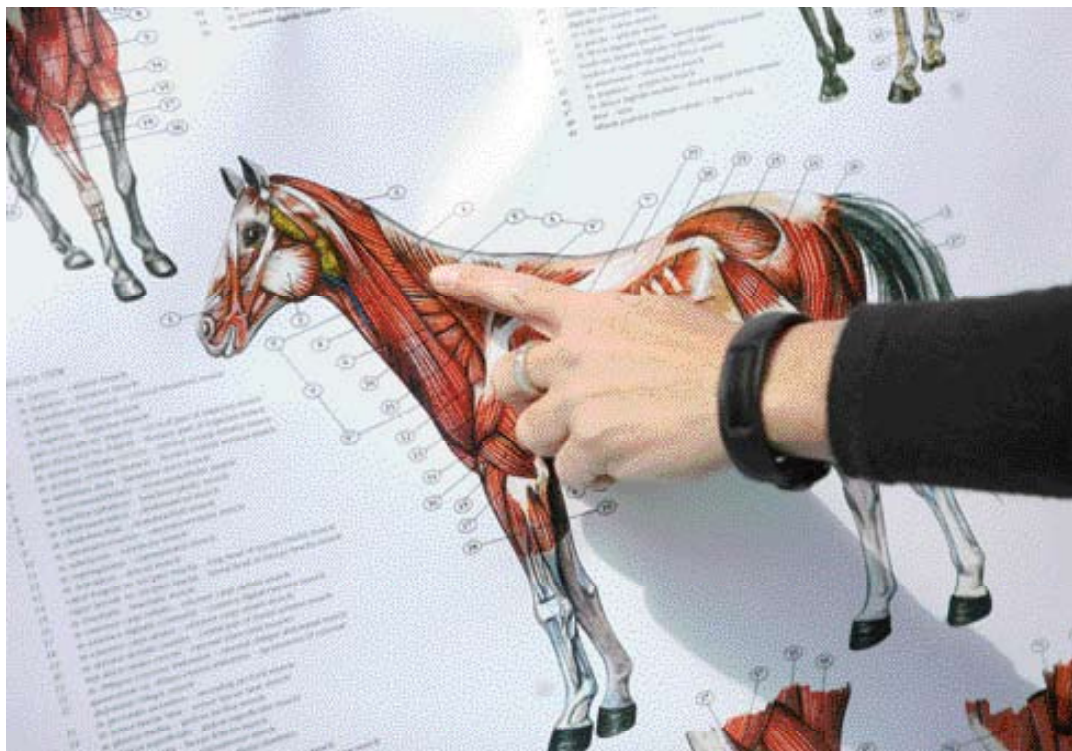
Ligt het zadel goed, dan kan de singel worden vastgemaakt en de stijgbeugels worden bevestigd.

De ruiter moet niet vergeten ook zelf het zadel uit te proberen. Ook hij moet lekker zitten en niet het gevoel hebben dat hij naar voren of achteren helt.

Het zadel mag niet te lang zijn. Het mag niet voorbij de achttiende rib komen.

Vooral de trapezespier heeft te lijden onder een te klein of drukkend zadel.

er zeer intensief op wordt gereden – een maand na ingebruikname.

Veel voorkomende problemen

Hoewel bovenstaande procedure heel logisch in de oren klinkt, worden er vaak nogal oneigenlijke argumenten gebruikt bij de aanschaf van een zadel. 'Mijn leraar heeft ook zo'n zadel' en 'Deze is mooi' (en dan even op de houten bok in de winkel leggen) zijn wel de meest voorkomende. Björn: "En als een zadel al wordt gepast dan gebeurt dit vaak zonder stijgbeugels om beschadigingen te voorkomen. Dit terwijl het juist belangrijk is de stijgbeugels eraan te hangen. Je kunt zien of ze recht hangen en hoe het been van de ruiter langs het zadel komt te liggen."

Björn en Katrien treffen eigenlijk in alle disciplines dezelfde soort problemen aan. Volgende problemen zijn veel voorkomend:

1. Veel zadels blijken te smal, waardoor de schoft niet vrij kan bewegen en de trapezespier wordt weggedrukt.
2. Veel zadels liggen niet in balans. Het dieptepunt ligt niet mooi in het midden, waardoor het voor de ruiter onmogelijk is om goed in het zadel te zitten.
3. Vaak zijn zadels te lang. Aan de achterkant mogen zadels niet voorbij de achttiende rib komen, anders komt het op de lendenwervels te liggen. Komt een lang zadel te ver naar voren, dan rust het op de schouder en gaat dit ten koste van de bewegingsvrijheid.

4. Soms blijft een zadel niet op één plek liggen of komt het bijvoorbeeld aan de achterkant omhoog bij het lichtrijden.
5. Een zadel kan scheef zakken als het paard ongelijke schouders heeft. Als ruiter kun je in zo'n geval onmogelijk recht zitten, wat weer leidt tot rijtechnische problemen.
6. Soms heeft een wat ouder zadel een gebroken boom zonder dat mensen het weten.
7. Regelmatig kom je zadels tegen die te hard of verkeerd zijn opgevuld.
8. Zadels worden regelmatig scheef gereden door ruiters. Ook wanneer ruiters erg aan een zadel hangen bij het opstijgen is dit vaak terug te zien.
9. Te brede zadels die wondjes en drukplekken veroorzaken op de schoft.
10. Oudere zadels zijn soms zo vaak hersteld en opgevuld dat de kussens steeds dichter tegen elkaar gaan zitten. De ruimte tussen de kussens moet minimaal drie vingers breed zijn om het paard voldoende bewegingsvrijheid te geven in zijn rug.
11. Soms 'brugt' een zadel. Wanneer het zadel op het paard ligt, rust het van voor en van achteren op het paard, maar daartussenin niet. Bij westernzadels komt dit euvel relatief vaker voor omdat je het moeilijk kunt zien door de grootte van de gebruikte zadels.

Onderzoek

Wanneer er zich problemen voordoen met een zadel proberen Björn en Katrien

het euvel eerst te verhelpen met het oude zadel. Dit wordt gecontroleerd op rechtheid, de staat van de vulling en er wordt gekeken naar de boom. Is deze gebroken of niet? De volgende stap is het paard. Zijn er zichtbare drukplekken, is er sprake van scheefheid of manken tijdens het stappen? Verder wordt er naar de algemene conditie van het paard gekeken; hoe hij erbij staat, zijn spieren worden afgetast en gecontroleerd op (over)gevoeligheid. Daarna wordt het zadel op het paard gelegd. Er wordt nauwkeurig gekeken naar de vrijheid van de ruggenwervels en de schoft. De ligging van het zadel wordt bestudeerd en er wordt gevoeld. Welke spanning zit er op het zadel, ligt het in balans...Soms ook is de hoek verkeerd en passen paard en zadel gewoon niet bij elkaar. In dat geval komt de vorm van de zadelboom niet overeen met de vorm van de rug.

"Wij proberen de eigenaar altijd zelf te laten voelen wat er mis is met het zadel", legt Björn uit, die door heel België en Nederland rijdt om problemen te verhelpen. "Indien mogelijk passen we het zadel aan. In geval van scheefheid en bij oudere paarden kan een gelpad soms uitkomst bieden. Maar eigenlijk streven we ernaar dat er enkel met een zadeldekje gereden hoeft te worden." Lukt dit niet dan moet er een nieuw of ander tweedehands zadel komen. "Maar het is een algemeen misverstand om aan te nemen dat wanneer je voor tweeduizend euro een zadel in de winkel koopt, deze ook goed is voor jouw paard. Elk zadel moet eerst worden gepast om er een zinnig oordeel over te geven." ■

Tip

Heeft jouw paard lang met een slecht zadel gelopen? Gun je viervoeter eerst wat hersteltijd, zodat de eventueel weggevallen spieren weer kunnen aansterken, desnoods met behulp van fysiotherapie. Is je paard vervolgens weer in conditie en zijn de spieren weer in hun oude vorm, dan is het pas de tijd om te kijken naar een nieuw zadel.

Ook een zadelprobleem?
Kijk eens op www.hetwaterhof.com
of www.zadelmakerij-dewolf.be